

**IV międzynarodowe sympozjum
poświęcone owadom bezskrzydłym
(*Apterygota*) (Mogilany k. Krakowa,
28-31 VIII 1979 r.)**

W miarę postępu badań fauny glebowej coraz wyraźniej zaznacza się aktywna rola owadów bezskrzydłych, zamieszkujących gleby wszystkich kontynentów, w formowaniu i utrzymywaniu struktury i żyzności gleb. Od 1970 r. wraz z międzynarodowymi sympozjami poświęconymi faunie glebowej odbywają się sympozja poświęcone specjalnie *Apterygota*. Tym razem te dwie imprezy odbyły się nie w tym samym miejscu, lecz pierwsza w Syrakuzie koło Nowego Jorku, druga — w Mogilanach koło Krakowa (miejsce to wybrano ze względu na uczczenie pamięci światowej sławy polskiego uczonego Jana Stacha, który w latach 1877—1975 żył i pracował w Krakowie).

Z 17 krajów Europy, Ameryki, Azji i Australii (tym razem specjalista z Afryki nie przyjechał) przybyło 49 uczestników i około 10 osób towarzyszących. W czasie obrad wysłuchano 40 referatów prezentujących badania nad owadami bezskrzydłymi w różnych krajach, w tym 12 referatów poświęconych było ekologii tej grupy. Na szczególną uwagę zasługują referaty Holendrów — Joosse i Teste-rinka, w których bardzo zręcznie metodycznie i w sposób przemyślany przeprowadzono równolegle badania terenowe i laboratoryjne wykazujące powiązania

w różnych warunkach środowiskowych tempa wylinek, odżywiania się i reprodukcji. Uwzględniono przy tym różnice ruchliwości przy wahaniami temperatury oraz znaczenie tego fizjologicznego przystosowania w „strategii życiowej” wybranych do badań występujących obok siebie dwóch gatunków. Równolegle badania terenowe i laboratoryjne prowadzono również w Norwegii, gdzie analizowano wpływ zwiększającego się w tym kraju wskutek zakwaszenia opadów atmosferycznych pH gleby na populacje wybranych licznie występujących gatunków (Hågvar). Stosowano opryskiwanie lasów roztworami H_2SO_4 o różnym stężeniu. Po trzech sezonach wegetacyjnych podlewanie roztworem o pH 2,5 obniżyło pH ściółki z 4,4 do 3,8, co wpłynęło na zwiększenie udziału kilku gatunków w porównaniu z kontrolnym stanowiskiem leśnym, a na inne gatunki nie wpłynęło wcale. Podwyższenie tą samą metodą kwasowości ściółki obniżyło udział tych gatunków. Gdy w laboratorium te same gatunki mogły „wybierać” substrat o określonej kwasowości, rezultaty okazały się zbieżne z eksperymentem terenowym i potwierdziły „wskaźnikowość” jednych i eurytopowość innych gatunków. Pracę o zróżnicowaniu zgrupowań *Collembola* na terenie miasta Warszawy w porównaniu z otaczającą Niziną Mazowiecką przedstawiła Sterzyńska. Wstępne rezultaty wpływu melioracji na *Collembola* w dolinie rzeki Biebrzy referowała pisząca te słowa. Jak zawsze frapowało słuchaczy zagadnienie zimowych pojawów poszczególnych gatunków w skrajnie surowych warunkach Finlandii i Norwegii (Brunner-Korvenkontio, Leinaas). Rozmieszczenie pionowe i poziome oraz dynamika liczebności w różnych warunkach ekologicznych, nawet na obszarach pustynnych, wykazały olbrzymią plastyczność ekologiczną zamieszkujących ściółkę i glebę owadów bezskrzydłych (da Gama, Greenslade, Gregoire-Wibo, Mendes, Yin Wen-ying). Szczegółową analizę przystosowań przy niesprzyjających warunkach przeprowadzono zarówno w terenie (chronienie się wielu gatunków na zimę w cieplejszych od otoczenia mrowiskach — Stebaeva), jak i w laboratorium (rozmnażanie się przy różnych temperaturach — Gregoire-Wibo, transpiracja w różnych biotopach — Thibaud i Vannier). Bardzo efektowne były prace morfologiczne i morfofizjologiczne ilustrowane zdjęciami z mikroskopu skaningowego (Książkiewicz-Ilijewa i Rościszewska, Dalens, Bitsch, Massoud i Thibaud, Rusek i Weyda, Weyda). Precyzyjne prace przedstawiono z zakresu anatomii systemu nerwowego licznych rodzin (Brauner), fizjologii skoku *Collembola* (sfilmowanie skoku kilku gatunków i przełączenia do bilansu energetycznego — Christian) oraz bilansu wodnego i jonowego (Eisenbeis). Niezbyt odkrywczym były referaty o ogólnoekologicznych tytułach („Nisze ekologiczne *Collembola* w biocenozach” — Nosek, „Próba ekologicznej klasyfikacji *Collembola*” — Czarnecki). Wśród referowanych prac systematycznych (Cassagnau, Dallai, Daharveng, Greenslade, Lawrence) przedstawiono analizę rodzaju *Sminthurus* z bałtyckiego bursztynu (Giećewicz).

Każdego dnia w obradach przed- i popołudniowych były przerwy na herbatę, w czasie których zachodziła ożywiona wymiana zdań. Sprzyjało temu również parkowe otoczenie i łaskawość kapryśnej aury. Sprawna organizacja przed rozpoczęciem sympozjum (dostarczenie map, informacja o autobusach) jak i dogodnie dla wszystkich stołowanie się w miejscu, gdzie odbywały się obrady i gdzie mieszkała większość uczestników, zadowolili różnojęzycznych gości i pozwoliła bez większych trudności samodzielnie zwiedzać Kraków w czasie wolnego popołudnia i wolnych wieczorów.

Sympozjum zakończono ogólną dyskusją i ustaleniem, że następne V sympozjum odbędzie się bezpośrednio po zakończeniu VIII międzynarodowego sympozjum poświęconego faunie glebowej w Louvain w Belgii.